

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL (MEMORANDWM RHIF 2)

Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2)

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS ") 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.
2. Cyflwynwyd y Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2) ("y Bil") yn Nhŷ'r Arglwyddi Senedd y DU ar 17 Rhagfyr 2024. Gosodais Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar 11 Mawrth 2025.
3. Mae'r Bil, fel y'i diwygiwyd yn ystod Cyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi, i'w weld yn: [Bil Gwasanaethau Bysiau \(Rhif 2\) \[Tŷ'r Arglwyddi\]](#)

Amcanion y Polisi

4. Amcan polisi datganoledig Llywodraeth y DU yw darparu gwasanaethau bysiau gwell drwy rymuso arweinwyr lleol yn Lloegr i ddewis y model gweithredu bysiau sy'n gweithio i'w hardal leol a darparu pwerau i ategu'r modelau hynny'n effeithiol. Y nod yw helpu i wella gwasanaethau bysiau a chynyddu'r defnydd ohonynt, wrth i deithwyr elwa ar rwydwaith mwy dibynadwy sy'n darparu'r cysylltiadau sydd eu hangen ar bobl ledled y wlad.
5. Y bwriad yw rhoi mwy o reolaeth a hyblygrwydd i arweinwyr lleol yn Lloegr dros gyllid bysiau a rhoi'r rhyddid iddynt wneud penderfyniadau i gyflawni eu blaenoriaethau o ran trafndiaeth leol drwy'r canlynol:
 - a. Grymuso awdurdodau trafndiaeth lleol a diwygio cyllid.
 - b. Caniatáu i bob cymuned ad-ennill rheolaeth dros eu bysiau.
 - c. Cyflymu'r broses masnachfreinio bysiau.
 - d. Sicrhau bod darparu gwasanaethau lleol sy'n angenrheidiol yn gymdeithasol yn cael ei ystyried yn briodol.
 - e. Cefnogi perchnogaeth gyhoeddus.

Crynodeb o'r Bil

6. Noddir Bil y DU gan yr Adran Drafndiaeth (DfT).
7. Mae Bil y DU yn darparu ar gyfer y canlynol:
 - Masnachfreinio – mae Bil y DU yn galluogi pob awdurdod trafndiaeth lleol i fasnachfreinio eu gwasanaethau bysiau heb fod angen cydsyniad yr Ysgrifennydd Gwladol.

- Gwasanaeth lleol sy'n angenrheidiol yn gymdeithasol – nod y mesur hwn yw hyrwyddo ffordd ehangach o feddwl o ran rheoli rhwydwaith lleol, gan gynnwys sut mae gwasanaethau bysiau yn cael eu cynnal.
- Partneriaethau Gwell – bydd Bil y DU yn cryfhau'r dull partneriaeth rhwng awdurdodau trafnidiaeth lleol a gweithredwyr bysiau.
- Cwmnïau bysiau sy'n eiddo i awdurdodau lleol - bydd Bil y DU yn diddymu'r gwaharddiad ar sefydlu cwmnïau bysiau newydd gan awdurdodau lleol.
- Grantiau – bydd Bil y DU yn rhoi pŵer i awdurdodau trafnidiaeth lleol wneud grantiau i weithredwyr gwasanaethau bysiau yn eu hardaloedd.
- Gwybodaeth am wasanaethau lleol (cofrestru bysiau) - bydd darpariaethau ar gofrestru bysiau yn gosod gofyniad statudol ar awdurdodau trafnidiaeth lleol mewn ardaloedd Partneriaeth Gwell gyda swyddogaeth gofrestru ddirprwyedig, ac awdurdodau masnachfreinio, i ddarparu gwybodaeth am wasanaethau bysiau i leoliad cyffredin ac yn ôl safon data a ddiffinnir mewn is-ddeddfwriaeth.
- Gorfodi – mae Bil y DU yn cynnwys mesurau i wella diogelwch ar fysiau drwy roi mwy o bwerau i awdurdodau trafnidiaeth lleol gyflwyno is-ddeddfau i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a helpu i wella diogelwch ar fysiau. Mae'r Bil hefyd yn diwygio adran 24 o Ddeddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981 i roi pwerau ychwanegol i awdurdodau trafnidiaeth lleol orfodi gofynion o ran prisiau siwrneiau.
- Diogelwch a hygyrchedd mannau stopio – mae Bil y DU yn cynnwys y mesur i ddatblygu canllawiau statudol ar gynhwysiant safleoedd a gorsafoedd bysiau a chyfleusterau.
- Diogelu ar gyfer gwasanaethau ysgol - mae Bil y DU yn cynnwys mesur i'w gwneud yn ofynnol i weithredwyr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus wirio tystysgrif cofnod troseddol manwl, gan gynnwys gwybodaeth ynghylch a yw'r gyrrwr ar y rhestr wahardd ar gyfer plant, i yrwyr sy'n cynnal gwasanaethau cludiant ysgol caeedig ("closed") yn aml neu fwy na 3 gwaith mewn unrhyw gyfnod o 30 diwrnod.
- Hyfforddiant staff – mae Bil y DU yn cynnwys pwerau i orfodi hyfforddiant gyrrwyr bysiau ac eraill ar fynd i'r afael â throsedd (y bwriada Llywodraeth y DU y bydd yn cynnwys troseddau yn erbyn menywod a merched) ac ymddygiad gwrthgymdeithasol, ac mewn perthynas ag ymwybyddiaeth o anabledd a chymorth anabledd.
- Bysiau di-allyriadau (ZEBs) – bydd y mesur hwn yn cyflymu'r broses o gyflwyno bysiau di-allyriadau drwy gyflwyno cyfyngiad ar ddefnyddio bysiau newydd nad ydynt yn ddi-allyriadau ar wasanaethau bysiau lleol

cofrestredig. Ni fydd y cyfyngiad yn gallu cymryd effaith cyn 1 Ionawr 2030.

8. Cafodd fy swyddogion nifer o gyfarfodydd a negeseuon e-bost gyda chydweithwyr yn yr Adran Drafnidiaeth yn ystod mis Tachwedd a mis Rhagfyr 2024 i drafod y cynigion ar gyfer Bil y DU. Hefyd, cynhaliodd swyddogion yr Adran Drafnidiaeth ddau weithdy ar gyfer rhanddeiliaid diwydiant bysiau Lloegr, a fynychwyd gan fy swyddogion. Ni chynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol mewn perthynas â'r darpariaethau yn y Bil hwn.
9. Mae Bil y DU yn gwneud nifer o newidiadau i'r statud presennol, gan gynnwys Deddf Trafnidiaeth 1985 a Deddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981. Mae'r rhain eisoes wedi cael eu diwygio sawl gwaith gan Lywodraeth y DU a'r llywodraethau datganoledig. Mae hyn yn ychwanegu at eu cymhlethdod a'r amser y mae wedi'i gymryd i fynd i'r afael â'r manylion a sut maent yn gymwys i Gymru.
10. Yn ogystal â hyn, cyflwynwyd Bil y DU ar 17 Rhagfyr 2024, yn union cyn y toriad.

Y diweddaraf am y sefyllfa ers cyhoeddi'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol cyntaf

11. Mae'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol atodol hwn yn ymwneud â darpariaethau yn y Bil fel y'i cyflwynwyd. Dylai'r darpariaethau a restrir yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn gael eu darllen ochr yn ochr â'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol cyntaf a osodwyd ar 11 Mawrth 2025.
12. Mae fy swyddogion yn parhau i gael trafodaethau gyda chydweithwyr yn yr Adran Drafnidiaeth ynghylch a ddylid gwneud gwelliannau mewn perthynas â'r darpariaethau hyn, eu cymhwysiad yng Nghymru a'u heffaith bosibl ar ddarpariaeth Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru) yn y dyfodol, sy'n cael ei ystyried ar hyn o bryd gan y Senedd.
13. Yn y cyfamser, yr wyf yn gosod y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol atodol hwn mewn perthynas â'r darpariaethau hynny er mwyn cydymffurfio â Rheol Sefydlog 29.

Darpariaethau i'r Bil i'w hystyried wrth ei gyflwyno y mae angen caniatâd ar eu cyfer

14. Yn fy marn i, mae angen LCM atodol mewn perthynas â chymalau 22(6)(b), 33, 34, 35 a 36.
 - **Cymal 22(6)(b)** – Cwmnïau bysiau llywodraeth leol – mae cymal 22(6)(b) yn darparu bod cwmnïau bysiau a sefydlwyd o dan adran 67 o Ddeddf 1985, yn cael cymryd rhan mewn gweithgareddau nad oes gan eu hawdurdod rheoli unrhyw bŵer i gymryd rhan ynddyn nhw. Yng

Nghymru bydd hyn yn berthnasol i gwmnïau Bysiau Caerdydd a Chasnewydd.

- **Cymal 33** - Dyletswydd ddiogelu: gyrwyr gwasanaethau ysgol – mae cymal 33 yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr wirio tystysgrif cofnod troseddol fanwl pob gyrrwr gwasanaethau ysgol, sy'n cynnwys gwybodaeth ynghylch a yw'r unigolyn wedi'i wahardd rhag ymgymryd â gweithgarwch rheoleiddiedig sy'n ymwneud â phlant, neu wybodaeth ddiweddar mewn perthynas â'r dystysgrif cofnod troseddol fanwl honno, bob tair blynedd cyn caniatáu i yrwyr o'r fath yrru cerbyd gwasanaeth cyhoeddus ar wasanaeth ysgol caeedig (h.y. gwasanaethau nad ydynt ar agor i'r cyhoedd).
- **Cymal 34** – Hyfforddiant am droseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol – mae cymal 34 yn ei gwneud yn ofynnol i ddeiliaid trwyddedau gweithredwr PSV (cerbydau gwasanaeth cyhoeddus) sicrhau bod eu gyrwyr a phersonau eraill sy'n delio'n uniongyrchol â materion teithwyr ar ran y gweithredwr, yn cwblhau hyfforddiant o leiaf bob pum mlynedd a fyddai'n eu helpu i adnabod a lle bo'n bosibl atal ymddygiad gwrthgymdeithasol ac unrhyw droseddau a fyddai'n achosi i ddioddefwr posibl ofni am ei ddiogelwch personol ac i ymateb yn briodol i'r ymddygiad a'r troseddau hynny.

Mae'r cymal hwn yn rhoi pwerau i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol i weithredwyr PSV gadw cofnodion, cyhoeddi gwybodaeth a rhoi gwybodaeth i'r Ysgrifennydd Gwladol eu bod yn cydymffurfio â'r gofyniad hyfforddi hwn. Gall yr Ysgrifennydd Gwladol hefyd gyhoeddi canllawiau ynghylch cydymffurfio â'r gofyniad hyfforddi hwn.

Mae cymal 34(3) yn diwygio Deddf Trafnidiaeth 2000 i roi pwerau gorfodi i gomisiynwyr traffig yn erbyn gweithredwyr sy'n torri'r gofyniad hyfforddi hwn.

- **Cymalau 35 a 36** – Hyfforddiant am gymorth i bobl anabl ac ymwybyddiaeth o anabledd - Mae Cymal 35 yn diwygio Rheoliad (EU) 181/2011 fel y bydd pob categori o staff y cyfeirir atynt yn Erthygl 16 o'r Rheoliad yn ymgymryd â hyfforddiant cymorth i bobl anabl a hyfforddiant ymwybyddiaeth o anabledd (ar hyn o bryd, o dan reoliad yr UE, dim ond hyfforddiant ymwybyddiaeth o anabledd y mae gofyn i bersonél, gan gynnwys gyrwyr gwasanaethau lleol, ei wneud). Bydd yn ofynnol i'r personél dan sylw ymgymryd â'r hyfforddiant o leiaf bob 5 mlynedd.

Mae cymal 36 yn rhoi pŵer i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i gludwyr a chyrff rheoli terfynfeydd gofnodi a chyhoeddi ystadegau hyfforddiant, i sicrhau bod cydymffurfiaeth yn cael ei fonitro. Gall yr Ysgrifennydd Gwladol hefyd gyhoeddi canllawiau ynghylch cydymffurfio â'r rheoliadau hynny a'r gofynion hyfforddi anabledd o dan Reoliad 181/2011. (Mae Erthygl 3 o Reoliad 181/2011 yn diffinio "cludwr" fel person naturiol neu gyfreithiol sy'n cynnig cludiant

trwy wasanaethau rheolaidd neu achlysurol i'r cyhoedd. Yn fy marn i, mae'r diffiniad eang hwn yn cynnwys gweithredwyr PSV).

Mae cymal 36(9) yn mewnosod hefyd reoliad 10A newydd yn Rheoliadau Hawliau Teithwyr mewn Bysiau a Choetsys (Eithriadau a Gorfodi) 2013 sy'n rhoi pwerau gorfodi i'r comisiynwyr traffig yn erbyn y rhai sy'n torri'r gofynion hyfforddi.

15. Rwy'n credu bod y cymalau hyn yn sbarduno'r broses gydsynio deddfwriaethol a nodir yn Rheol Sefydlog 29 am eu bod yn cynnwys darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig (sef darparu gwasanaethau bws lleol).

Barn Llywodraeth y DU ar yr angen am gydsyniad

16. Barn Llywodraeth y DU yw bod y darpariaethau hyn yn ymwneud â materion a gedwir yn ôl ac nad ydynt felly yn sbarduno'r broses Cydsyniad Deddfwriaethol.
17. Fodd bynnag, fel y dywedir ym mharagraffau 12 a 13 uchod, yn fy marn i, mae'r ddadl bod y cymalau yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig yn un gryfach a bod felly angen LCM.

Safbwynt Llywodraeth Cymru ar y Bil

18. Cymal 22(6)(b) Pwrpas y newid hwn yw egluro nad yw Deddf Trafnidiaeth 1985 yn cyfyngu'n ddaearyddol ble gall cwmnïau bysiau trefol presennol, a ffurfiwyd o dan Ran IV o Ddeddf Trafnidiaeth 1985, weithredu gwasanaethau. Roedd rhai o'r cwmnïau hyn wedi dehongli adran 73(3)(a) fel ei bod yn cyfyngu ar gwmpas daearyddol eu gweithrediadau, o'i darllen gyda darpariaethau eraill yn Neddf 1985.
19. Cymal 33 – Yn fy marn i, mae'r ddeddfwriaeth bresennol a [Teithio gan Ddysgwyr : Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol](#) o'u darllen gyda'i gilydd yn cyflawni canlyniad tebyg i'r darpariaethau yng nghymal 33.
20. Cymalau 34-36 - Mae'r Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru) a gyflwynwyd yn ddiweddar yn darparu ar gyfer contractau a thrwyddedau gwasanaethau bysiau lleol. Byddan nhw'n galluogi Gweinidogion Cymru i osod gofynion hyfforddi a diogelwch ar weithredwyr gwasanaethau bysiau lleol.
21. Yng ngoleuni'r uchod, hoffwn drafod y darpariaethau hyn ymhellach â Llywodraeth y DU, cyn rhannu fy asesiad a yw'r darpariaethau hyn yn llesol i Gymru.

Goblygiadau ariannol

22. Ni ddisgwylir iddynt olygu goblygiadau ariannol ychwanegol i Lywodraeth Cymru, er bod rhai goblygiadau ariannol i weithredwyr yng Nghymru oherwydd y gofynion i ddarparu a gweinyddu hyfforddiant i yrwyr a staff eraill. Byddwn yn ystyried yn llawn goblygiadau hyn wrth gyflwyno Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru).

Casgliad

23. Er fy mod yn croesawu cysylltiadau Llywodraeth y DU â ni hyd yma o ran cymhwyso'r darpariaethau yn y Bil hwn, bydd angen rhagor o drafod cyn y gallaf gadarnhau i'r Senedd bod y ddarpariaeth yn addas i Gymru. Byddaf yn parhau i fonitro datblygiadau'r Bil ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd fel y bo'n briodol.

Ken Skates AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Drafnidiaeth a Gogledd Cymru
23 Mai 2025